

РЕШЕНИЕ

№ 144

гр. София, 09.09.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД, 1-ВО ТО 4-ТИ СЪСТАВ, в

публично заседание на девети септември през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Ирина Петрова

Членове: Мадлена Желева
 Десислава Добрева

при участието на секретаря Ина Г. Андонова
като разгледа докладваното от Десислава Добрева Касационно търговско
дело № 20248002901822 по описа за 2024 година

Производство е по чл. 18, ал. 1 от Закона за политическите партии.

Образувано е по жалба на К. Г. Д. срещу решение от 09.07.2024 г. по ф. д. № 1969/1990 г. на СГС, с което е постановено вписване в регистъра на политическите партии по партидата на „Българска социалистическа партия“ на нови обстоятелства, а именно заличаване на К.П.Н. като председател и представляващ БСП и вписване на А.З., в качеството му на изпълняващ функциите председател, като представляващ партията.

В жалбата се излагат съображения за наличие на интерес от депозирането ѝ с позоваване на практика, създадена по приложението на чл. 18 от Закона за политическите партии /ЗПП/ от състави на ВКС, както и с твърдения, че К. Г. Д. е член на Националния съвет на БСП. Касаторът счита, че в устава на БСП липсва забрана подалият оставка председател да представлява партията до провеждане на нов пряк избор. При това тълкуване на устройствения акт заявител на промените следва да бъде единствено председателят на БСП, но не и г-н А.З.. По същество се развиват съображения за неправилно тълкуване и прилагане на правилата в Устава на партията, касаещи прекратяване правомощията на председателя в случаите, регламентирани от чл. 17. Според първоинстанционния съд прекратяването става автоматично, но според жалбоподателя е необходимо осъществяването на допълнителен факт, а именно – констатация от Конгреса на БСП съобразно предвиденото в чл. 31, ал. 13, т. 7 от Устава. В случая такава констатация за прекратяване на правомощията липсва. Навежда се оплакване за неправилност

на извода, обективиран в първоинстанционното решение, че констатация от страна на Конгреса следва да бъде извършена само в хипотезата на чл. 17, ал. 1, т. 3, тъй като посоченото основание е едно от възможните за предсрочно прекратяване на правомощия. Отделно, чл. 33, т. 13 от Устава не прави подобно разграничение и то не следва от нито един друг негов текст. Като допълнителен аргумент срещу неправилността на обективирания от СГС извод се сочи и разпоредбата на чл. 31, т. 9, предвиждаща съкратена процедура за свикване на заседанията на Конгреса в неотложни случаи, която според касатора е следвало да бъде приложена след подадената от К.Н. оставка. В заключение се извежда, че липсата на констатация от Конгреса за предсрочно прекратените правомощия се явява пречка Националният съвет на БСП да вземе решение функциите на председател да бъдат осъществявани от заместник-председател. Като неправилно се определя и разбирането на съда, че за определен период от време партията няма да има избран и вписан председател, а само представляващ, тъй като този извод противоречи на чл. 1, ал. 3 от Устава. Според касатора в хипотезата на подадена оставка от председателя е възможно само временното му заместване, което обаче не води до вписване на друг представляващ партията. Разбирането на касатора е, че не е възможно да има различие между вписания председател и лицето, което представлява партията. В жалбата се заявява становище, че на 15.06.2024 г. Националният съвет на БСП е приел без правно основание и компетентност оставката на К.Н. и в противоречие с чл. 31, ал. 13, т. 7 от Устава на БСП е избрал временен председател. При изложените съображения се претендира отмяна на решението на СГС и постановяване на друго такова, с което да се откаже вписване на заявените обстоятелства.

От името на ПП „Българска социалистическа партия“ е подаден отговор, с който жалбата на К. Д. се оспорва като недопустима, евентуално неоснователна. Соочи се, че разпоредбата, на която се позовава жалбоподателят, а именно чл. 31, ал. 13, т. 7 от Устава, не указва, че Конгресът на БСП трябва да даде съгласие и ще приеме подадената от председателя на партията оставка. Заявява се позиция, че е неприемливо едно лице да бъде поставено в ситуация, в която да не се отдаде значение на нежеланието му да продължи да заема дадена длъжност. Единствената хипотеза, при която от решението на Конгреса зависи прекратяване правомощията на председателя, е регламентираната в чл. 17, ал. 1, т. 3 от Устава. Поддържа се становището, че заявител на промените следва да е именно А.З., избран с решение на Националния съвет да изпълнява функциите председател на партията. Акцентира се върху обстоятелството, че изпълняващият функциите председател не е пълномощник, както и, че в общия случай председател не е равнозначно на представляващ. Прави се позоваване на чл. 14, ал. 1, т. 4, т. 5 ЗПП, според който уставът на политическа партия съдържа ръководните и контролни органи, както и правилата за представителство. На последно място се изтъква довод, че решението на Националния съвет съгласно чл. 6, ал. 5 от Устава е обжалваемо по вътрешнопартиен ред, но в случая такава процедура не е била активирана. При изложените съображения се формира искане за прекратяване на производството, евентуално за отхвърляне на жалбата и

потвърждаване на атакуваното решение, постановено от СГС.

В публично съдебно заседание жалбоподателят чрез процесуалния си представител адвокат Иванова поддържа оплакванията си и допълнително представя доказателства относно наличие на членство в ответната политическа партия. Прави позоваване на решение № 100/27.07.2022 г. по т. д. № 1407/2022 г. на ВКС, II т.о. в подкрепа на становището, че прекратяване на правомощията при подадена от председателя на партията оставка настъпва единствено при наличие на решение от страна на Конгреса за приемане на оставката, което в случая липсва.

Ответникът по жалбата чрез адвокат В. поддържа съображенията, изложени в отговора.

Прокурор Арнаудова от Върховна касационна прокуратура заявява становище за допустимост и частична основателност на жалбата. Счита, че решението на СГС е правилно в частта, с която е вписан А.З. като представляващ ПП „Българска социалистическа партия“, но неправилно в частта, с която К.Н. е заличена като неин председател. Развива съображения в подкрепа на тезата, че, за да настъпят правните последици от предсрочно прекратяване на правомощията на председателя по смисъла на чл. 17, ал. 1, т. 1 от Устава /подадена оставка/, е необходимо осъществяване на сложен фактически състав, който включва и факта приемане на решение за констатация на подадената оставка от страна на Конгреса на партията.

Върховният касационен съд, Търговска колегия, състав на Първо отделение, след преценка на данните по делото и заявените от страните доводи, приема следното :

Касационната жалба е процесуално допустима, тъй като е депозирана в 7-дневния законов срок от легитимирана да обжалва страна срещу подлежащ на обжалване съдебен акт.

Неоснователни са възраженията на ответната страна срещу допустимостта на подадената касационна жалба. Константна е по-новата практика на ВКС по приложение на чл. 18, ал. 1 ЗПП, според която правен интерес от обжалване на позитивно решение за вписване в регистъра по партията на съответната партия има всеки неин индивидуален член, който твърди, че е засегнат от вписване на обстоятелство, което не е валидно възникнало. В случая общата разпоредба на чл. 538 ГПК е неприложима. От представените по делото доказателства, включително протокол от 02.09.2024 г. на 45 ОПО на БСП, се установява, че К. Д. е член на БСП както към момента на подаване на жалбата, така и към момента, в който приключват устните състезания. За наличието на активна и пасивна процесуалноправна легитимация на страните съдът следи служебно, поради което и за установяването ѝ не са приложими правилата, уреждащи процесуални преклузии за събиране на доказателства.

За да постанови решението в атакуваната част, Софийски градски съд е взел предвид изявленията на К.Н., обективирани в отворено писмо, и изявленията ѝ по време на проведено на 11.06.2024 г. заседание на Изпълнителното бюро на Националния съвет на БСП, с които недвусмислено

е изразила воля за подаване на оставка като председател на БСП и искането в тази връзка за предсрочно прекратяване на правомощията ѝ. Съдът е счел, че при тези факти приложение намира разпоредбата на чл. 17, ал. 1, т. 1 от Устава и следва автоматично прекратяване на правомощията с определяне по реда на чл. 17, ал. 2 от Устава на един от заместник-председателите на партията за временно изпълняващ функциите председател. В този случай предварителна констатация от страна на Конгреса не се изисква, а такава се изисква единствено при хипотезата на чл. 17, ал. 1, т. 3 от Устава. Като е съобразил тези обстоятелства, съдът е формирал извод за наличие на основания К.Н. да бъде заличена като председател. При извършена преценка за редовно свикано и проведено заседание на Националния съвет /присъствали 115 души от общо 178/ и валидно взети решения за избор на временно представляващ и изпълняващ функциите председател в лицето на А.З., регистърният съд е постановил решение и за вписване на определения по реда на чл. 17, ал. 2 от Устава заместник-председател като представляващ партията до осъществяване на избор по реда на чл. 16 от Устава на нов председател /пряк вътрешнопартиен избор/. Съставът е изложил мотиви за липса на обвързаност между заличаване на подалия оставка председател на БСП и избора на нов председател след проведена процедура по чл. 16 от Устава. В решението е отбелязано още, че определеният за изпълняващ функциите председател не е самостоятелен ръководен орган на партията, който да подлежи на вписване.

След извършена проверка за правилност на регистърното решение в рамките на осъществявания от настоящата инстанция контрол, както и след автономна преценка основателността на искането за заличаване на председателя и представляващ ПП „Българска социалистическа партия” и вписване на ново лице, което да представлява партията, настоящият състав на съда счита, че подадената жалба е неоснователна.

Спорът по делото е концентриран върху правното значение и последици на подадена оставка от председателя, който е и представляващ политическа партия „Българска социалистическа партия“. При разрешаване на този въпрос се поставя и следващият относно възможността в регистъра да бъдат вписани различни лица като председател и представляващ партията.

В правната доктрина и тълкувателната практика на Конституционния съд на Република България оставката се разглежда като субективно преобразуващо право, което води до едностранно прекратяване на правоотношение /трудово, служебно, в изпълнение на публична дейност, органно, членствено и др./ като насрещната страна се подчинява на предизвиканата от упражняването му правна промяна /в този смисъл решение № 13/2010 г., решение 1/2017 г. по к. д. № 6/2016 г., решение № 2/2018 г. по к. д. № 8/2017 г. на КС и др./. За да настъпи тази последица, оставката трябва да бъде резултат от свободно формирана воля и да е достигнала до знанието на насрещната по правоотношението страна.

В настоящия казус по делото е приложено отворено писмо от К.П.Н., с което тя подава оставка като председател на ПП „Българска социалистическа партия“, изпратено до членовете на партията. От текста на същото личи категорично взето решение и непоколебима воля да бъде преустановено

осъществяването на председателската функция, като по този начин Нинова поема политическа отговорност за резултатите от последно проведените избори през м. юни 2024 г. С оглед дадените в предходния абзац разяснения относно правните последици на подадената оставка и, за да се запази моралното достойнство на подаващия оставката председател, в чл. 17, ал. 1, т. 1 и чл. 31, ал. 13, т. 7 от Устава на БСП е предвидено, че Конгресът на партията като неин върховен орган констатира прекратяване на правомощията на председателя на БСП при подадена оставка. Констатацията няма отношение към вече прекратеното органно правоотношение. Конгресът няма правомощието да приеме или да не приеме оставката, респективно не съществува възможност да бъде запазено правоотношението, защото то е прекратено с подаване на изявлението за оставка.

При прекратени правомощия на председателя на партията, които включват и нейното представителство /съобразно чл. 1, ал. 3 от Устава/ в съответствие с чл. 17, ал. 2 от Устава на 15.06.2024 г. Националният съвет на БСП е определил заместник-председател, който да осъществява функциите на председател, включително да представлява партията като юридическо лице, доколкото не може да бъде допуснато юридическото лице и политически субект да остане непредставяван, още повече в ситуация на нови парламентарни избори. Налице е промяна в обстоятелства, които подлежат на вписване, съобразно разпоредбата на чл. 17, ал. 1, т. 8, вр. с т. 4 ЗПП, която изисква вписване имената на членовете на ръководните и контролните органи на политическата партия, и т. 5 от същия закон – вписване имената на лицата, които съгласно устава представляват политическата партия, както и всяка тяхна промяна. Като е допуснал вписване на заявените промени в подлежащите на вписване обстоятелства по партидата на БСП в регистъра на политическите партии, СГС е постановил законосъобразно решение.

Неоснователно е възражението на жалбоподателя, че заявлението следвало да бъде подадено от председателя в оставка К.Н.. То е в пряко противоречие с разпоредбата на чл. 600, т. 1 ГПК /494, б. „а“ ГПК (отм.)/, разяснена в практиката на ВКС /решение № 93/2009 г. по т. д. № 403/2009 г. на II т.о., решение № 194/2014 г. по т. д. № 397/2013 г./. Оправомощено е лицето, което е новоизбрано да представлява юридическото лице към датата на подаване на заявлението за вписване, тъй като то има интерес да бъдат оповестени спрямо трети лица настъпилите в представителството на правния субект промени. В противен случай оповестяването е възможно да бъде забавено или даже осуетено. Този принцип е залегнал изрично и в ЗТРРЮЛНЦ, в който като по-нов закон изрично е регламентирана тази хипотеза - чл. 15, ал. 6.

Не могат да бъдат споделени съображенията, че констатацията на Конгреса представлява елемент от фактическия състав по прекратяване на правоотношението между председателя и политическата партия, доколкото чл. 31, ал. 13, т. 7 от Устава изисква такава констатация и при хипотезите на обективна невъзможност да се изпълняват функциите, а именно тези по чл. 17, ал. 1, т. 4 и т. 5. Констатацията не се явява необходим елемент и във връзка с провеждане процедурата по избор на нов председател, доколкото Конгресът не

е компетентният орган да извърши този избор. В чл. 16 от Устава е предвидено, че председателят на БСП се избира чрез пряк вътрешнопартиен избор по ред и условия, определени от Националния съвет на БСП. Индиция в подкрепа на този извод е и фактът, че К.Н. не е заявила оставката си пред Конгреса, а е изпратила отворено писмо до всички членове на БСП. Отделно, липсва опора в клаузите на Устава на твърдението в жалбата, че едва след констатация от Конгреса за прекратените правомощия на председателя Националното бюро може да пристъпи към вземане на решение за определяне на временно представляващ партията и осъществяващ функциите на председател. Въпросът за представителството на политическата партия като юридическо лице изисква оперативно решение, а процедурата по свикване на Конгреса е тромава – необходимо е вземане на решение от Националния съвет поне три месеца преди неговото провеждане, а в неотложни случаи поне две седмици, съответно разгласяване на това решение до делегатите, които според Устава са осем категории лица. Не може да се тълкува в подкрепа на изразената от жалбоподателя теза и цитираното от адвокат Иванова решение № 2/30.01.2018 г. по к. д. № 8/2017 г. на Конституционния съд. Същото се отнася до предсрочно прекратяване пълномощията на народен представител и тълкува разпоредбите на чл. 72, ал. 1, т. 1 и ал. 2 от Конституцията на Република България, указващи, че пълномощията на народен представител се прекратяват предсрочно при подаване на оставка пред Народното събрание, което взема решение да я приеме. Конституционният текст се различава съществено от текста на устава на БСП, който не изисква решение от Конгреса по повод подадената от председателя оставка, а единствено констатация на осъществилия се вече факт. От друга страна, в Устава липсва изискване председателят да подаде оставката си пред Конгреса, а, както беше посочено по-горе, Конгресът не е и органът, който да избере нов председател. Отделно, в цитираното решение конституционните съдии са акцентирали върху обстоятелството, че подаването на оставка е акт на свободно изразена воля и принудителното продължаване на съществуващото до подаването ѝ правоотношение е в противоречие със същността ѝ.

Не може да бъде споделена и тезата, поддържана от представителя на Върховна касационна прокуратура, че в регистъра, воден от Софийски градски съд, по партията на ПП „Българска социалистическа партия“ следва да остане вписването на К.Н. като председател, а да се впише единствено А.З. като представляващ, респективно, че решението на първоинстанционния съд е частично законосъобразно в атакуваната част. Сочената теза е в пряко противоречие с чл. 1, ал. 3 от Устава, според който председателят представлява политическата партия като юридическо лице. Следва в този смисъл да бъдат споделени съображенията в жалбата, че не е възможно да има различие между вписания председател и лицето, което представлява партията. Поради това съвсем логично е разрешението на регистърния съд да впише лице, което временно представлява БСП, но да откаже вписване на нов председател.

Не обосновава друг извод и приетото в цитираното от процесуалния представител на жалбоподателя решение № 100/27.07.2022 г. по т. д. №

1407/2022 г. на II т.о. на ВКС, постановено по повод вписване на други обстоятелства в регистъра на политическите партии по партидата на БСП. В мотивите му съставът изрично е посочил, че е извън неговата компетентност да тълкува и се произнася по въпроса дали и от кой момент се прекратяват правомощията на председателя на БСП, наведен като основание за незаконосъобразно свикване и провеждане на Петдесетия Конгрес. Оплакването в сезиращата касационния състав жалба е било, че в процедурата по свикването и провеждането на Конгреса е участвала подалата предходна оставка К.Н.. Изводът е за липса на противоречие между приетото в цитираното решение и приетото в настоящото такова, доколкото липсва идентичност на двата спора, а и обсъжданите въпроси по всяко от делата са различни.

Извън предмета на повдигнатия с жалбата на К. Д. спор се явяват обстоятелствата по изключване на К.Н. като член на БСП. Поради тази причина представените с молба вх. № 15 073/04.09.2024 г. от ответника и представените от адвокат Иванова доказателства за обжалване на решението за изключване са неотнормими и като такива не следва да се обсъждат.

Предвид изложеното, следва да се приеме, че са налице законните изисквания за вписване на заявената промяна в представителството на ПП "Българска социалистическа партия" и заличаване на досегашния председател, поради което изложените в обжалваното решение на регистърния съд мотиви следва да се споделят и решението да се остави в сила.

С тези мотиви, Върховният касационен съд, състав на Търговска колегия, първо търговско отделение

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА решение от 09.07.2024 г. по ф. д. № 1969/1990 г. на СГС, с което е постановено вписване в регистъра на политическите партии по партидата на „Българска социалистическа партия“ на нови обстоятелства, а именно заличаване на К.П.Н. като председател и представляващ БСП и вписване като представляващ заместник-председателя, определен за изпълняващ функциите на председател, А.З..

Решението не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____